

TOMAS PINČON

PROBNA FAZA

Preveo s engleskog
Nikola Pajvančić

■ Laguna ■

Naslov originala

Thomas Pynchon

BLEEDING EDGE

Copyright © 2013 by Thomas Pynchon

Serbian translation rights arranged with Melanie Jackson
Agency, LCC

Translation copyright © za srpsko izdanje 2017, LAGUNA

Kolo II / Knjiga 4

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

PROBNA FAZA

Da je Njujork lik u krimi romanu, ne bi bio ni detektiv, ne bi bio ni ubica. Bio bi zagonetni osumnjičeni koji zna šta se zaista desilo, ali neće to da kaže.

- Donald E. Vestlejk

1

Prvi je dan proleća 2001. i Maksina Tarnou, mada je neki još u sistemu imaju kao Lefler, vodi sinove u školu. Da, možda više nisu toliko mali pa ih treba voditi, možda Maksina još ne želi da se toga odrekne, to je samo nekoliko ulica, usput joj je dok ide na posao, ona voli da ih vodi i šta sad?

Tog jutra, širom ulica, kao da su na svakoj azijskoj kruški na Gornjoj zapadnoj strani preko noći poiskakale bele cvasti. Maksina gleda kako se sunčevi zraci između krovova i rezervoara za vodu pružaju sve do kraja ulice, do jednog drveta koje je u trenutku čitavo ispunilo svetlo.

„Mama?“ kaže Zigi, kome se kao i obično žuri. „Ej.“

„Momci, pogledajte, vidite ono drvo?“

Otis staje da pogleda. „Strava je.“

„Nije loše“, slaže se Zig. Dečaci nastavljaju da koračaju. Maksina još nekoliko trenutaka posmatra drvo, a onda žuri da ih pristigne. Na uglu, po navici, postavlja blok tako da ostane između njih i vozača kome bi možda bilo zabavno da izleti iz krivine i pokosi pešake.

Sunčeva svetlost se odbija od prozora okrenutih ka istoku i počinje da pravi nejasne šare na pročeljima zgrada preko puta. Zglobni autobusi, novi na trasama, mile s kraja na kraj grada

poput divovskih insekata. Metalne žaluzine se dižu, rani kamioni nepropisno parkiraju, ljudi su izašli sa crevima i peru svoj deo pločnika. Osobe bez krova nad glavom spavaju u ulazima, sakupljači sa ogromnim najlonskim kesama punim praznih konzervi od piva i kole idu ka tržnicama da ih unovče, radnici ispred zgrada čekaju domara da im otvori. Džogeri cupkaju na ivičnjaku dok čekaju zeleno na semaforu. Panduri u kaficima se bore protiv pada peciva u krvi. Deca, roditelji i dadilje, na točkovima i peške, idu u različitim pravcima ka kvartovskim školama. Pola dece kao da je na novim *rejzor* trotinetima, tako da je na spisku stvari od kojih se treba čuvati sada i napad iz zasede kotrljajućeg aluminijuma.

Škola *Oto Kugelblic* zauzima tri spojene zgrade od smeđeg kamena između Amsterdamske i Kolumbove ulice, na raskrsnici na kojoj ekipa serije *Red i zakon* još nije stigla ništa da snimi. Škola se zove po pioniru psihoanalize koga su iz Frojdovog užeg kruga proterali zbog njegove teorije rekapitulacije. Smatrao je za očigledno da ljudski životni vek prolazi kroz razne vrste mentalnih poremećaja, koje danas prepoznajemo – solipsizam detinjstva, seksualne histerije puberteta i početne zrelosti, paranoja srednjeg doba, demencija poznih godina... a sve vodi ka smrti, koja se na kraju ispostavlja kao „duševno zdravlje“.

„Sjajan trenutak da se *to* otkrije!“ Frojd tresu pepeo cigare na Kugelblica i tera ga iz zgrade u Bergase 19, da se više nikada ne vrati. Kugelblic je slegnuo ramenima, emigrirao u SAD, naselio se na Gornjoj zapadnoj strani, otvorio ordinaciju i ubrzo razgranao mrežu bogatih i uticajnih koji su u nekom trenutku bola ili krize potražili njegovu pomoć. Na otmenim skupovima koje je sve češće posećivao, kada bi ih međusobno predstavljao kao svoje „prijatelje“, oni su jedni u drugima prepoznavali izlečene duše.

Bez obzira na uticaj kugelblicovske analize na njihov mozak, neki od tih pacijenata su se sasvim lepo snašli u Velikoj ekonomskoj krizi tako da su posle nekog vremena prikupili novac

za osnivanje škole plus Kugelblicovu proviziju, plus pisanje nastavnog programa u kome se svaki opšti uspeh posmatra kao različita vrsta mentalnog stanja i shodno tome i tretira. U principu, ludara sa domaćim zadacima.

Ovog jutra, kao i uvek, Maksina vidi preveliki trem preplavljen đacima, dežurnim nastavnicima zaduženim da ih uteruju u zgradu, roditeljima, bebisiterima i mlađom braćom i sestrama u kolicima. Direktor Brus Vinterslou u čast ravnodnevice na sebi ima belo odelo i panama šešir, pa sada obrađuje gomilu, a svakoga u njoj zna po imenu i kratkoj biografiji, tapše ih po ramenu, srdačan i pažljiv, ulaguje se ili preti, u zavisnosti od potrebe.

„Maksi, čao?“ Virva Makelmo lebdi kroz gomilu na tremu, i to traje mnogo duže nego što bi trebalo, to je možda taj fazon sa Zapadne obale, bar se tako čini Maksini. Virva je duša jedna, ali ni izbliza nije dovoljno opterećena vremenom. Neke članice su izbacivane iz Udruženja majki sa Gornje zapadne strane i za mnogo manje prestupe.

„Danas po podne opet ne znam gde će mi glava od obaveza“, dovikuje ona sa razdaljine od dvoje-troje kolica, „ništa preterano strašno, dobro bar zasad nije, ali opet...“

„Nema frke“, čisto da se stvar malo ubrza, „uzeću ja Fionu posle škole, pa ti posle dođi po nju kad stigneš.“

„E stvarno ti hvala. Potrudicu se da ne zakasnim previše.“

„Uvek može kod nas i da prespava.“

Pre nego što su se bolje upoznale, Maksina ju je posluživala čajevima od trave pošto bi za sebe pristavila kafu, sve dok Virva sasvim prijatno nije upitala: „E, je l' to meni na dupetu kalifornijska registarska tabla?“ Tog jutra Maksina primećuje promenu, nema više uobičajene svakodnevne odeće koju Virva prosto nabaca na sebe, već umesto teksas kombinezona nosi ono što je Barbi zvala direktorsko odelo za ručak, a drugo kosa joj je pokupljena umesto da je u uobičajenim plavim plenicama, dok su plastične minduše u obliku leptira zamenili

šta, dijamanti, cirkoni? Nekakav sastanak kasnije u toku dana, sigurno nešto ozbiljno, razgovor za posao, možda nova potraga za investitorima?

Virva je diplomirala na Pomoni, ali nema stalni posao. Ona i Džastin su pravo iz Silicijumske doline presađeni u Silicijumsku aleju.* Džastin i jedan njegov drug sa Stenforda imaju mali startup koji je nekako uspeo da se provuče kroz prošlogodišnju dotkom katastrofu, mada im i dalje baš ne cvetaju ruže. Zasad uspevaju da plate školarinu u *Kugelblicu*, kao i stanarinu za podrum i prizemlje kuće od smeđeg kamena blizu Riversajda, gde je Maksina prvi put osetila napad zavisti zbog neke nekretnine. „Fantastičan prostor“, pretvarala se da se divi, „možda se ja bavim pogrešnom profesijom?“

„Evo ti ga ovaj Bil Gejts pa sa njim pričaj“, ravnodušno će Virva, „ja samo kuliram, čekam da mi vrednost akcija naraste? Je l' tako, dušo?“

Kalifornijsko sunce, voda gotovo uvek dovoljno duboka za ronjenje. Ponekad, međutim... Maksina se dugo bavi svojom profesijom pa je razvila osećaj za neizgovoreno. „Srećno s tim, Virva?“, dok misli: Šta god to bilo, i primećuje onaj spori kalifornijski ponovni pogled dok ova odlazi sa trema, u prolazu ljubi svoju decu u kosu i nastavlja jutarnje putovanje.

Maksina drži malu agenciju za istraživanje prevara, malo dalje niz ulicu, pod imenom *Nađi i nagazi* – nekada je nakratko razmišljala da doda i „pa iza brave smesti“, ali je ubrzo shvatila koliko to zvuči previše optimistički, pa čak i poremećeno – u staroj zgradi banke, u koju se ulazi kroz predvorje čija je tavanica toliko visoka da pre zabrane pušenja ponekad nije mogla da se vidi. Otvorena kao finansijski hram nedugo pre Velikog sloma 1929, u slepom delirijumu prilično nalik na nedavni dotkom

* Rečnik manje poznatih pojmova, ličnosti i izraza nalazi se na kraju knjige. (Prim. prev.)

mehur, uređivana je i preuređivana tokom proteklih godina tako da je sada nastao ovaj palimpsest gipsanih zidova u kome su smešteni zalutali đaci, naduvani sanjari, agencije za talente, kiropraktičari, ilegalne fabrike, mini stovarišta za ko zna kakvu krijumčarenu robu, a u poslednje vreme, na Maksininom spratu, agencija za upoznavanje zvana *Jenta ekspres*, putnička agencija *Udeš-izadeš*, mirisne odaje specijaliste za akupunkturu i lekovito bilje doktora Jinga, a dalje niz hodnik, na samom kraju, *Slobodno*, bivša *Svetska špedicija*, lokal retko posećivan čak i kada je bio zauzet. Sadašnji stanari pamte dane kada su pred tim vratima, sada zaključanim i zakatančenim, stajale uniformisane gorile sa uzijima i potpisivale priznanice za tajanstvene isporuke i pošiljke. Verovatnoća da se svakog časa može zapucati iz automatskog oružja uticala je na svakodnevnu radnu motivaciju, ali sada *Slobodno* samo postoji, i čeka.

Istog časa kada je izašla iz lifta, Maksina čuje Dejtonu Lorejn sa drugog kraja hodnika i kroz vrata, kako podešena na opciju teška drama ponovo zlostavlja kancelarijski telefon. Ulazi na vrhovima prstiju baš kada Dejtona vrišti: „Potpisaću ti te usrane papire i onda ćao, ako oćeš da budeš otac, onda ima da se o svemu staraš“, pa treska slušalicom.

„Dobro jutro“, cvrkuće Maksina u silaznoj terci, možda malčice naglašavajući drugu notu.

„Ovo mu je poslednje upozorenje.“

Nekih dana se čini da svaki propalitet u gradu ima *Nadi i nagazi* u svom musavom rokovniku. Na telefonskoj sekretarici se gomilaju poruke, manijaci koji dišu, telemarketeri, pa čak i poneki poziv u vezi sa trenutno aktivnim istragama. Posle kratke trijaže poruka, Maksina se javlja uznemirenom uzbunjivaču iz fabrike slatkiša u Džersiju koji je krišom pregovarao sa bivšim zaposlenima iz *Krispi krema* o protivpravnoj kupovini strogo poverljivih podešavanja temperature i vlažnosti na komori za testo tog proizvođača krofni, zajedno sa jednako poverljivim

fotografijama ekstrudera za krofne, za koje se međutim sada ispostavilo da su polaroidi auto-delova, snimljeni pre mnogo godina u Kvinsu, samo fotošopovani, a i to ofrlje. „Počinjem da mislim kako tu ima nečeg sumnjivog“, podrhtava mu malčice glas, „a možda čak i protivzakonitog.“

„Možda, Trevore, zato što je to krivično delo po članu 18?“

„To u stvari FBI hoće da me nauče!“, urla Trevor.

„Zašto bi FBI...“

„Kako zašto? *Krispi krem*? Zarad svoje sabraće iz organa reda na svim nivoima?“

„Dobro. Razgovaraću sa njima kod tužioca okruga Bergen, možda su oni nešto čuli...“

„Čekaj, čekaj, neko ide, evo sad su me videli, jao! Možda bolje da...“ Veza se prekida. Uvek ista priča.

Sada shvata da nevoljno zuri u najnoviji od više ne zna ni koliko slučajeva prevara sa inventarom prodavca kućnih novotarija Dvejna Z. (Dizija) Kubitsa, koga širom Njujorka, Nju Džersija i Konektikata znaju po njegovim „Čika Dizi“ TV reklamama, u kojima se on veoma brzo okreće na nekakvoj obrtnoj ploči, kao kad malo dete hoće da mu se zavrti u glavi („Čika Dizi! Zavrteće vam se u glavi koliko padaju cene!“) i uvaljuje razdelnike za ormane, ljuštilice za kivi, laserske otvarače vinskih flaša, džepne daljinare koji skeniraju redove u samoposluzi i izračunavaju u kom ćete najkraće čekati, alarme koji se kače na daljinski za TV, tako da ih nikada ne izgubite, osim u slučaju da izgubite i daljinski za alarm. Ništa od svega toga još se ne može naći u maloprodaji, ali se može videti na delu kasno svake noći na TV-u.

Mada se nekoliko puta našao na pragu zatvora u Danberiju, Dizi je i dalje u kandžama strasti prema sumnjivim poslovima, zbog kojih onda Maksina gazi moralnim stazama i bogazama na kojima bi i mazga iz Velikog kanjona stala da se dobro zamisli. Problem je u Dizijevom šarmu, ili bar u toj dezorijentisanj

naivnosti za koju Maksina nekako ne može da poveruje da je lažna. Običnom prevarantu su prekid porodičnih veza, javno sramoćenje i neko vreme iza brave dovoljni da potraži legalno ako ne i pošteno zaposlenje. Ali čak i za sitnu prevarantsku ribu sa kojom je prinuđena da se inače bakće, Dizijeva kriva učenja nikako da krene uvis.

Šef jedne Čika Dizijeve prodavnice na Long Ajlendu, negde na liniji za Ronkokomu, od juče ostavlja sve zbunjenije poruke. Situacija u magacinu, nepravilnosti sa inventarom, uvek ista priča, pa jebote Dizi, pobogu. Kada će Maksini biti dozvoljeno da se malo opusti, da postane Andžela Lensberi, da prihvata samo fine poslove, umesto da živi u egzilu među priglutimima i preambicioznima?

Prilikom poslednje terenske posete Čika Diziju, Maksina je skrenula iza ogromne kule od kartonskih kutija i sudarila se sa kim – pa sa Dizijem lično, odevenim u drečavožutu majicu sa natpisom *Ludi Edi*, kako se šunja za ekipom – prosečna starost dvanaest godina – iz revizorske firme čuvene po tome što zapošljava duvače lepka, zavisnike od video-igara, medicinski potvrđene slučajeve poremećenog kritičkog razmišljanja i smesta ih šalje na procenu inventara.

„Ej, Dizi.“

„Ups, opet sam to uradio, što bi rekla Britni Spirs.“

„Vidi ovo“, dok idu gore-dole i nasumično dižu zatvorene kutije. Mnoge od tih kutija, iznenadilo bi ponekog ali ne i Maksinu, iako zatvorene, deluju kao da su potpuno prazne. Ma je l' moguće. „Ili sam ja Super Žena, ili imamo mali slučaj naduvavanja inventara...? Dizi, ne bi ti valjalo da te prazne kutije previsoko naslažeš, odmah će se videti kako one dole *nisu* nagnječene od tolike težine na njima? To je obično jasan pokazatelj, a ovaj dečji revizorski tim, stvarno bi trebalo bar da ih pustiš da izađu iz zgrade pre nego što doteraš kamion da

prevežeš iste prazne kutije u *sledeću* prodavnicu u lancu, jebote, ako kapiraš šta hoću da kažem...”

„Ali“, očiju raširenih kao vašarske lizalice, „to je palilo kod Ludog Edija.“

„Dizi, Ludi Edi je završio u zatvoru. Tebi sledi nova optužnica da je dodaš u zbirku.“

„Dobro, nema frke, ovo je Njujork, ovde bi velika porota i salamu na sud terala.“

„Dakle... šta ćemo sada? Da zovem specijalce?“

Dizi se osmehnuo i slegnuo ramenima. Stajali su u senkama koje smrde na karton i najlon i Maksina se, dok je kroz zube zviždukala „*Help me Ronda*“, opirala porivu da ga prega-zi viljuškarom.

Sada pokušava da što duže strelja pogledom Dizijev dosije a da ga ne otvori. Duhovna vežba. Zuji interfon. „Traži te neki Reg, kaže da nema zakazano?“

Spas. Odláže fasciklu, u kojoj, kao u dobrom koanu, svejedno neće biti nikakvog smisla. „Dakle, Reg. Penji se. Davno se nismo videli.“

2

Zapravo je prošlo već nekoliko godina. Reg Despard izgleda kao da ga u tom periodu život nimalo nije mazio. On je režiser dokumentaraca koji je devedesetih počeo kao video-pirat, išao je u bioskope sa pozajmljenom video-kamerom da sa ekrana snima nove filmove, a onda je to presnimavao na kasete koje je prodavao na ćoškovima za dolar, ponekad dva, ako bi mu se učinilo da će da mu prođe, i često bi ostvario profit pre nego što prođe prvi vikend prikazivanja filma. Kvalitet snimaka nije bio neki, bučni posetioci bioskopa su donosili hranu u šuštavim papirnim kesama ili ustajali u pola filma i zaklanjali objektiv, i to često na po nekoliko minuta. Ni Reg nije uvek čvrsto držao kameru, tako da je ekran često lutao po kadru, ponekad sporo i nestvarno, a ponekad ošamućujuće naglo. Onda je Reg otkrio zum na video-kameri, pa je usledilo mnogo zumiranja i odzumiranja, mora se reći bez nekog posebnog razloga, fokusirao se na detalje ljudske anatomije, na statiste u masovnim scenama, na opasne automobile u saobraćaju, i tako dalje. Jednog sud-bonosnog dana na Vašingtonovom trgu, Reg je prodao kasetu izvesnom profesoru filmske teorije sa Njujorškog univerziteta, koji je sutradan dotrčao do Rega da ga pita, sav bez daha, je li Reg svestan koliko je „sa svojom neobrehtovskom subverzijom

dijegeze“ daleko ispred najavangardnijih stremljenja u tom post-postmodernom vidu umetnosti.

Regu je pažnja odlutala, pošto mu je to zvučalo kao da ga ovaj loži na nekakav hrišćanski program za mršavljenje, ali je žustri profesor istrajao i Reg je uskoro prikazivao svoje kasete na doktorskim seminarima, a od njih ga je delio samo korak do snimanja sopstvenih filmova. Poslovni filmovi, video-spotovi za nove bendove, reklame za šoping kanale, bar koliko Maksi zna. Posao je posao.

„Izgleda kao da si u gužvi.“

„Takvo doba godine. Pasha, Uskrs, plej-of studentske košarke, Sveti Patrik je u nedelju, sve po starom, ali nema problema, Reg – da čujem dakle šta te muči, nešto u braku?“ Neki bi takav nastup nazvali otresitim, i zbog njega Maksina jeste izgubila poneki posao. S druge strane, tako eliminiše neozbiljne klijente.

Čežnjivo nagnuta glava. „Sa tim nemam problema još od 98... ne, 99?“

„A tako. Eno tamo dole, *Jenta ekspres*, idi vidi šta nude, zajednički izlasci na kafu su im specijalnost, prvi late groso je besplatan ako se setiš da od Idit tražiš kupon – dobro, Reg, ako nije neki porodični problem...“

„Radi se o jednoj kompaniji o kojoj snimam dokumentarac? Stalno nalećem na...“ Sledi onaj čudan pogled koji, naučila je Maksina odavno, ne treba ignorisati.

„Neprijateljski stav.“

„Problemi sa pristupom. Previše mi toga prećutkuju.“

„A je l' to sada nešto skorašnje, ili ćemo morati da se bavimo prošlošću, nečitljivim zastarelim verzijama softvera, zakonskom zastarelošću?“

„Ma ne, ovo je jedan od dotkomova koji *nije* prsao prošle godine kad su propale tehno firme. Nema starog softvera“, pola decibela pretiho, „a možda nema ni zakonske zastarelosti.“

Ovo neće da valja. „Jer pazi, ako samo želiš pretragu efektivno, prosto idi na internet, imaš *Leksisneksis*, *Hotbot*, *Altavistu*, a evo ti, ako ćeš da je čuvaš, i jedne tajne zanata, razmotri i Žute strane...“

„Ono što zapravo tražim“, više svečano nego nestrpljivo, „verovatno nije tamo gde pretraživači imaju pristup.“

„Zato što je... to što tražiš...“

„Ma samo normalne podatke o kompaniji – poslovne dnevničke, glavne knjige, arhivu, poreske prijave. Ali dovoljno je samo da virneš i odjednom sve postane nenormalno, sve je posakrivano daleko daleko van domašaja *Leksisneksisa*.“

„Kako to?“

„Duboki veb? Površinski pretraživači tamo ne mogu da pridu, da ne spominjemo šifrovanje i čudno preusmeravanje...“

Oh. „Možda ti pre treba neki kompjuteraš da se time pozabavi? Jer ja ti nisam baš...“

„Već sam jednog angažovao. Zove se Erik Autfeld, genije sa Stajvesanta, garantovano žestok, u ranoj mladosti pao zbog petljanja s kompjuterima, u njega imam potpuno poverenje.“

„Dobro, ko su ti ljudi?“

„Firma iz centra, bavi se kompjuterskom bezbednošću, zove se *hašslingerz*.“

„Čula sam za njih, da, prilično im dobro ide, odnos cene i dobitka po akciji u domenu naučne fantastike, stalno traže nove ljude.“

„A to je baš pristup koji me zanima. Preživiš i procvetaš. Pozitiva, kapiraš?“

„Ali... čekaj... film o *hašslingerzu*? Snimci, čega, nerdova kako bulje u monitor?“

„U originalnom scenariju je bilo puno jurnjave automobilima, eksplozija, ali jebiga budžet... Imam malecni avans za koji se otvorila kompanija, plus imam potpuni pristup, ili sam bar tako do juče verovao, a onda sam shvatio da moram da dođem kod tebe.“

„Nešto u računovodstvu.“

„Samo me zanima za koga zapravo radim. Još nisam prodao dušu – dobro, pomišljao sam da prodam bubreg, ali to je drugo, pa rekoh, što da Erik malo ne pronjuška. Znaš li nešto o generalnom direktoru, Gejbrijelu Ajsu?“

„Nešto malo.“ Naslovne stranice u časopisima iz branše. Jedan od maloletnih milijardera koji je izvukao živu glavu kada je dotkom groznica zgasnula. Priseća se fotografija, bež *Armanijevo* odelo, šesir pravljen po meri, nije da baš na sve strane deli papske blagoslove, ali je i na to spreman, ako zatreba... umesto maramice u džepu odela, roditeljska dozvola. „Čitala sam koliko sam mogla, i nije baš bilo preterano uzbudljivo. U poređenju s njim Bil Gejts deluje harizmatično.“

„To mu je samo maska. Ima mnogo jaka leđa.“

„Na šta tačno ciljaš, na mafiju, na tajne službe?“

„Po Erikovim rečima, njegova svrha na zemlji zapisana je u šifri koju niko od nas ne može da rastumači. Sem možda broja 666, on se često ponavlja. I to me sad podseti, je l' imaš još dozvolu za nošenje oružja?“

„O da, naoružana sam i spremna... a što pitaš?“

Pomalo kao da vrda: „Ti ljudi nisu... ljudi kakve obično srećeš u svetu visoke tehnologije.“

„Kao na primer...“

„Pa, prvo nisu ni približno gikovi kakvi bi trebalo da budu.“

„I to je... sve? Reg, po mom ogromnom iskustvu, u pronevritelje je retko potrebno pucati. Obično je dovoljno i samo malo ponižavanja u javnosti.“

„Da“, gotovo kao da se izvinjava, „ali recimo da ovo nije pronevera. Ili da nije samo to. Recimo da je nešto drugo.“

„Nešto duboko. Mračno. A svi su međusobno povezani.“

„Zvučim previše paranoično?“

„Meni ne, paranoja je beli luk u kuhinji života, nje jednostavno nikada nije previše.“

„Onda znači ne bi trebalo da bude nikakvih problema...“

„Mrzim kad ljudi to kažu. Ali naravno, pogledaću pa ću da ti javim.“

„To mi reci! Da se čovek oseti kao Erin Broković!“

„Hm. Dobro, onda dolazimo do nezgodnog pitanja. Slutim da nisi ovde da me zvanično angažuješ ili nešto slično, je li? Ne da meni smeta da me plaćaju tek ako im se dopadne obavljen posao, samo ovde prosto ima etičkih pitanja, kao što je nasrtljivo prilaznje žrtvama da bih im nudila usluge?“

„Zar vi u vašoj branši nemate neku zakletvu? Kao na primer, ako primetite da je pronevera u toku...?“

„To je bilo u onoj seriji *Isterivači prevara*, morali su da je prekinu, svašta je ljudima padalo na pamet. Mada, Rejčel Vajs nije bila loša.“

„To samo kažeš zato što ličite.“ Osmehuje se, raširio je šake i palčeve kao da kadrira.

„Što, Reg?“

Kod Rega bi se na kraju uvek svelo na to. Upoznali su se na krstarenju, ako pojam „krstarenje“ shvatite na jedan veoma poseban način. Posle rastanka sa tadašnjim mužem Horstom Leflerom, u doba koje ipak još ne doživljava kao dobro staro, posle previše sati provedenih u četiri zida sa spuštenim roletnama i Stivi Niks, koja bezbroj puta peva „*Landslide*“ sa kasete čiji je ostatak premotavala, dok pije užasne bezalkoholne koktele širli templ samo sa kraun rojal viskijem, pa ih zaliva grenadinom pravo iz flaše i troši bušel papirnih maramica na dan, Maksina je napokon dozvolila svojoj drugarici Hajdi da je ubedi da će joj krstarenje po Karibima nekako poboljšati izgled na mentalnu stabilnost. Jednog dana je šmrćući otišla iz kancelarije hodnikom u turističku agenciju *Uđeš-izadeš*, gde je našla prašnjave površine, izubijan nameštaj, napuklu maketu preookeanskog broda koji deli brojna projektantska rešenja sa *Titanikom*.

„Imate sreće. Jedan putnik je upravo...“ Dugačka pauza, pogled uperen u zemlju.

„Otkazao“, predložila je Maksina.

„Moglo bi tako da se kaže.“ Cena je bila neodoljiva. Normalnoj osobi bila bi previše neodoljiva.

Njeni roditelji su bili i te kako spremni da čuvaju dečake. Maksina, i dalje slinava, našla se u taksiju sa Hajdi, koja je došla da je isprati, pa su otišle na terminal u Njuarku ili možda Elizabetu, gde uglavnom pristaju teretnjaci, zapravo ispostavilo se da je Maksinin brod za „krstarenje“ mađarski kontejnerski teretnjak M/V *Aristid Olt*, koji iz praktičnih razloga plovi pod zastavom Maršalskih ostrva. Tek je prve noći na moru saznala da je zapravo platila da prisustvuje „AMUGRAPL ZEZHANJU '98“, redovnom godišnjem skupu Američkog udruženja graničnog poremećaja ličnosti. Sjajna zabava, ko bi poželeo da otkáže? Osim ako... aaaaa! Gledala je Hajdi na doku, možda čak i zlurado, kako nestaje u industrijskoj luci, koja je sada bila predaleko da do nje dopliva.

Pošto su prvi put seli za večeru, zatekla je društvo raspoloženo za dobru zabavu, okupljeno ispod transparenta DOBRO DOŠLI, GRANIČNI SLUČAJEVI! Kapetan je bio nervozan i stalno je nalazio izgovore da provodi vreme ispod stolnjaka svog stola. Otprilike svaki minut i po, di-džej bi puštao poluzvaničnu himnu AMUGRAPL-a, Madoninu pesmu *Borderline* (1984), i svi bi zapevali deo koji počinje sa „*O-ver-the bor-derlinne!!!*“ sa posebnim naglaskom na poslednjem glasu *n*. Nekakva tradicija, pretpostavljala je Maksina.

Kasnije te večeri, primetila je jednu priliku koja mirno luta kroz društvo, i snima sve što mu zapadne za oko priljubljeno na tražilo sonija VX2000, ide od gosta do gosta, pušta ih da pričaju ili ih ne pušta, svejedno, i ispostavilo se da je to Reg Despard.

Pošto je pomislila da će tako možda naći izlaz iz vrlo verovatno jezive greške koju je napravila, pokušala je da ga prati

dok se probijao kroz ljude koji se zabavljaju. „Hej“, posle nekog vremena, „neko me prati, sad sam konačno uspeo u životu.“

„Nisam htela da...“

„Ne, zapravo mi možeš pomoći da im malo skrenem pažnju, da ne budu toliko ukočeni.“

„Ne bih da ti kvarim uverljivost, nedeljama već nisam bila na farbanju, ovo što sam nabacala na sebe koštalo me je manje od sto dolara u *Fileninom podrumu*...“

„Nemoj da misliš da će to da gledaju.“

Dobro. Kada je poslednji put neko nagovestio, makar i ovako izokola, da se ona može računati kao... možda ne baš kao ukras, ali možda bar ne kao strašilo? Treba li da se uvredi? Koliko malo?

Idu od jedne do druge grupe putnika, pa nalaze naizgled sasvim normalnog građanina koga zanimaju lov na ptice selice i sakupljanje markica za očuvanje njihovih staništa, koje su kolekcionarima poznate i kao pačje markice, i njegovu možda za to malo manje zainteresovanu suprugu, Gledis.

„... a moj san je da postanem Bil Gros pačjih markica.“ Ne samo saveznih pačjih markica, pazite, već i svih izdatih u saveznim državama – pošto je sa godinama odlutao u zavodljiva bespuća filatelističkog zilotstva, taj sada već besramni kompleti-sta mora da ih ima sve, verzije za lovce i verzije za kolekcionare, sa potpisom umetnika, varijetete, retke i pogrešne, guvernerska izdanja... „Nju Meksiko! Nju Meksiko je izdavao pačje markice samo od 1991. do 1994, i na kraju je izdao krunski dragulj svih pačjih markica, natprirodno lepo delo Roberta Stajnera, zele-nokriliu patku u letu, a ja od njih imam čitav blok...“

„A njih ću jednog dana“, cvrkutavo objavljuje Gledis, „izvaditi iz ove zaštitne plastike, kompromitovaću lepak na poleđini svojim balavim jezikom i upotrebiću ih da pošaljem račun za gas.“

„Nisu validne za poštarinu, srculence.“

„Je l' to zuriš u moj prsten?“ U kadar ulazi žena u bež poslovnom kompletu iz osamdesetih.

„Lepo izgleda. Nekako mi je... poznat...“

„Ne znam jeste li ljubitelji *Dinastije*, ali znate onda kada je Kristl morala da založi prsten? Ovo je kopija od fijanita, 560 dolara, maloprodajna cena, naravno, Ivrin uvek plaća punu maloprodajnu cenu, pošto je on taj koji u ovoj vezi ima dijagnozu, ja sam samo partner koji pruža podršku. Svake godine me vuče na ove skupove i ja se na kraju usvinjim i moram da kupujem dva broja veću odeću pošto nikad nemam sa kim da pričam.“

„Ne slušajte je, ona ima svih dvesta i kusur epizoda na betamaksu. Posvećenost? Ma nemate pojma – negde sredinom osamdesetih, stvarno je promenila ime u Kristl. Manje tolerantan muž bi to možda nazvao nenormalnim.“

Reg i Maksina napokon stižu do brodskog kazina, gde ljudi u loše skrojenim smokinzima i večernjim haljinama igraju rulet i bakaru, puše kao Turci, keze se na sve strane i odlučno mašu punim šakama novca za igru. „S. Dž. B“, objašnjava im neko „Generički nedijagnostikovani sindrom Džejmsa Bonda, potpuno druga grupa za podršku. Još nisu uvedeni u registar psihijatrijskih oboljenja, ali lobiraju, možda nešto proguraju u petom izdanju... uvek su dobrodošli ovde na konvencijama, uglavnom zbog stabilnosti, ako kapirate šta hoću da kažem.“ Zapravo, Maksina nije ukapirala, ali je kupila čip od „pet dolara“ pa je od stola otišla sa dovoljno novca, da je bio pravi, za kratku posetu *Saksu*, ako i kada bude imala dovoljno sreće da se izvuče iz svega ovoga.

U nekom trenutku se u kadru pojavljuje lice rumeno od pića, lice koje sudbonosno pripada izvesnom Džoelu Vineru. „Da, kapiram, prepoznajete me iz vesti, i sada sam samo topovsko meso za medije, je li? Iako sam na sudu oslobođen, zapravo već treći put, svih optužbi te prirode.“ Nastavlja da odmotava dugački ep o nepravdi, nekako povezan sa nekretninama na Menhetnu, i Maksina ne uspeva da prati sve njegove detalje. Možda je trebalo, kasnije bi tako sebe poštedela izvesnih nevolja.

Pun brod graničnih slučajeva. Na kraju Maksina i Reg nalaze nekoliko mirnih minuta na palubi, da gledaju karipska ostrva kraj kojih plove. Svuda oko njih dižu se teretni kontejneri, naslagani po četiri i po pet. Kao u nekim delovima Kvinsa. Pošto još mentalno nije započela ovo krstarenje, shvata da se pita koliko je kontejnera zapravo prazno, i kakvi su izgledi da je ovde reč o nekakvoj prevari u vezi sa inventarom.

Primećuje da Reg nijednom nije probao da i nju snimi. „Nisi mi delovala kao graničarka. Mislio sam da ovde radiš, kao organizator društvenih aktivnosti ili tako nešto.“ Začudena što je prošao, o, možda čitav sat a da nije razmišljala o situaciji sa Horstom, Maksina shvata da će se, ako tu temu makar malčice načne, Regova kamera opet uključiti.

Davnašnji običaj na tim AMUGRAPL skupovima jeste da se posete stvarne geografske granice, svake godine neka druga. Šoping ture u meksičkim *maquiladora* outletima. Udovoljavanje kockarskoj zavisnosti u kazinima u gradu Stejtlajn* u Kaliforniji. Prežderavanje sa pensilvanijskim Švabama na liniji Mejson-Dikson. Te godine je određište granica između Haitija i Dominikanske Republike, opterećena neveselom karmom zbog Perehilskog masakra, o kome u putnoj brošuri ne piše mnogo. Dok *Aristid Olt* uplovljava u živopisni zaliv Manzaniljo, događaji veoma brzo postaju magloviti. Čim se brod privezao za mol u Pepiljo Salsedu, putnici opsednuti velikim ribama uzbuđeno iznajmljuju čamce da krenu u lov na tarpone. Drugi, poput Džoela Vinera, koga su nekretnine iz radoznalosti oterale u opsesiju, uskoro krstare među lokalnim agencijama, gde ih u svoje fantazije uvlače ljudi u čije se motive svakako moraju ubrojati i pohlepa i želja da se zajebe Jenki.

Ljudi na obali govore mešavinu kreolskog i sibaenja. Na kraju mola su se brzo stvorile tezge sa suvenirima, prodavci

* *Stateline* – državna granica. (Prim. prev.)

grickalica nude janikvekve i čimičuro, veštaci za vudu i santeriju nude na prodaju čini, a ima i prodavaca mamahuane, dominikanskog specijaliteta, ogromnih demižona u kojima se nešto nalik na komad drveta marinira u crnom vinu i rumu. Za pogranični šlag na torti, tu je takođe i autentična *Haićanska vudu ljubavna mađija*, bačena na svaki demižon dominikanske mamahuane. „E ovo je prava stvar!“, viče Reg. On i Maksina se pridružuju društvancetu koje počinje da to pije i demižoni idu ukруг, pa se onda nalaze nekoliko kilometara van grada u El Suenjo Tropicaku, delimično izgrađenom i trenutno napuštenom luksuznom hotelu, urlaju po hodnicima, njišu se po dvorištu na tropskim puzavicama koje su našle oslonac negde iznad njih, jure guštere i flamingoe, da ne spominjemo i jedni druge, pa se odaju nepodopštinama na plesnivim king-sajz krevetima.

Ljubav, uzbudljiva i nova, kao što su nekada pevali u seriji *The Love Boat*, Hajdi je odlično pogodila, ovo jeste bila Prava stvar, mada kasnije Maksina neće baš najbolje pamtititi detalje.

Sada pošto je uzela daljinski za uspomene, pritiska pauzu, pa onda stop, pa onda gašenje, i osmehuje se bez vidljivog napora. „Bilo je to neobično krstarenje.“

„Je l' si se još neki put čula s onim ljudima?“

„Ponekad mi stigne neki mejl, a naravno oko Božića me AMUGRAPL uvek juri za donaciju.“ Posmatra ga iznad šolje za kafu. „Reg, jesmo li mi uopšte... znaš ono.“

„Mislim da nismo, ja sam uglavnom bio sa onom Leptandrom iz Indijanapolisa, a ti si stalno nestajala s onim opsesivcem za nekretnine.“

„Džoel Viner“, Maksinine oči zbog delimično zgroženog stida prelaze preko tavanice.

„Nisam želeo to da spominjem, izvini.“

„Čuo si kad su mi oduzeli dozvolu. To je indirektno bilo Džoelovo maslo. On mi je, mada to nije nameravao, uradio veliku micvu. Jer kad sam bila sertifikovana istražiteljka prevara,

bila sam slatka, ali kao desertifikovana istražiteljka? Sad sam neodoljiva. Za izvesnu vrstu ljudi. Bez uvrede, ali možeš da zamisliš šta mi se sve ovde pojavljuje na vratima.“

Slutila je da je privlačnost odmetnutog sertifikovanog istražitelja prevara najviše u oreolu istrošene moralnosti, u proverenoj spremnosti da se zakon zaobiđe i otkriju poslovne tajne revizora i poreznika. Posle susreta sa nekim sektašima koje su izbacili iz sekti, Maksina se neko vreme bojala da je čeka takva vrsta društvene pustoši. Međutim, uskoro se proćulo šta se desilo i agencija *Nadi i nagazi* imala je više posla nego pre, više posla nego što je mogla da prihvati. Novi klijenti naravno nisu uvek bili ugledni kao u doba kada je imala licencu. Ambiciozni početnici sa tamne strane samo su nadirali, a među njima i Džoel Viner, prema kome je, shvatila je, bila i previše popustljiva.

Nažalost, Džoel je tokom svojih dugačkih recitala o nepravdama sa nekretninama propustio da iznese neke izuzetno važne pojedinosti, kao što je njegova navika da bude suvlasnik u mnogim stambenim kooperativama i krivične prijave zbog novca koji mu je kao blagajniku tih kooperativa bio poveren, plus građanska parnica zbog organizovane prevare u Bruklinu i supruga sa sopstvenim problemima sa nekretninama. „Ima toga još. Nije baš lako objasniti“, maše svim prstima iznad glave. „Antene. Imala sam dovoljno poverenja u Džoela da mu objasnim nekoliko tajni zanata. Za mene to nije ništa gore nego kad neki tip iz poreskog u slobodno vreme pomaže oko poreskih prijava.“

Međutim, tako je prekršila brojna pravila svog udruženja, koje je zapravo već godinama preskakala i zaobilazila. Ovog puta je led, bez škripe ili vidljivog zatamnjenja, popustio ispod nje. Dovoljan broj članova nadzornog odbora video je sukob interesa, i to ne samo u jednom slučaju, već kao obrazac ponašanja, dok je to za Maksinu bio, a jeste i dalje, vrlo jednostavan izbor između prijateljstva i poštovanja superpedantnih pravila.

„Priateljstva?“ zbunjen je Reg. „On ti se nije čak ni dopadao.“

„Strogo uzev.“

Koverta i papir sa pismom o oduzimanju sertifikata bili su prilično otmeni, vredni više od same poruke, koja je u principu glasila mrš, plus ukidanje svih privilegija u *Osmom krugu*, ekskluzivnom klubu udruženja gore kod Parka, uz nalog da vrati člansku kartu i namiri račun u baru, pošto je u minusu. Na dnu strane se međutim izgleda nalazio postskriptum, o načinu podnošenja žalbe. Poslali su i formulare. To je bilo zanimljivo. Neće završiti u korpi, bar zasad. Maksina se uznemirila kada je prvi put istinski primetila pečat Udruženja, na kome baklja žustro bukti ispred i malo iznad otvorene knjige. Šta je to? Stranice te knjige, možda alegorijski samog Zakona, svakog časa mogu da se zapale zbog te baklje, a ona možda predstavlja Svetlo isitne? Da li to neko pokušava nešto da poruči, Zakon ovde gori, užasna nepromenljiva cena Istine... To je to! Tajne anarhističke šifrovane poruke!

„Zanimljivo razmišljanje, Maksina“, pokušava Reg da je smiri. „Znači, podnela si žalbu?“

Zapravo, nije – kako su dani prolazili, uvek je bilo nekog razloga da to ne uradi, nije imala para za advokata, proces žalbe bi mogao biti čisto reda radi, a ostala je i činjenica da su je kolege koje je poštovala izbacile naglavačke, i zar ona uopšte želi da se vrati u tako sitničavo i nekolegijalno okruženje. Manje-više.

„Ti tipovi su malo preterano osetljivi“, čini se Regu.

„Ne mogu da ih krivim. Žele da budemo jedna nepotkupljiva i fiksna tačka u čitavom uezverenom haosu, atomski časovnik na koji se svi oslanjaju.“

„Kažeš 'mi'.“

„Sertifikat je u fioci, ali i dalje visi na zidu kancelarije u mojoj duši.“

„Jaka si mi ti odmetnica.“

„*Zli računovođa*, tako će se zvati serija koju ću da snimim, imam scenario za pilot-epizodu, oćeš da pročitaš?“

3

Prošlost je, ma da li je moguće, otvorena pozivnica za zlo-upotrebu vina. Čim je čula kako se vrata lifta zatvaraju za Regom, Maksina se uputila do frižidera. Gde je, u tom ledenom haosu, pino gri? „Dejtona, je l' nam opet nestalo vina?“

„Znaš da ja to ne pijem.“

„A da, ti si uvek pre za najt trejn.“

„Ijao. Je l' stvarno danas moram da slušam i vinizme?“

„Dobro, znam da to više ne piješ, znači samo se šalim, je l' tako?“

„Terapizam!“

„Molim?“

„Misliš da su lečeni alkoholičari niža klasa od tebe, uvek si to mislila, ti ideš na neki spa-program, ležiš sa nekim morskim travama na faci, nemaš ni pojma kako je – slušaj, sad ću da ti kažem...“ Dramska pauza.

„Nećeš“, ubacuje Maksina.

„Veruj mi, mala, nije lako.“

„O, Dejtona. Šta god da je, žao mi je.“

I tako u vazduh šiklja uobičajena priča o tokovima novca, puna neplaćenih računa i nenaplativih dugova. Svedeni račun: „Nikada, ni po koju cenu, nemoj da imaš posla s nekim sa Jamajke, on misli da zajedničko starateljstvo znači ko ide po gandžu.“

„Ja sam imala sreće sa Horstom“, zamišljeno će Maksina. „Trava na njega baš nikako nije delovala.“

„Ima smisla, to je zbog te belачke hrane koju jedete, taj beli leb i taj vaš“, parafrazira Džimija Hendriksa, „majonez! To vam je sve u mozgu – svima vama, *neizlečivo* ste beli.“ Telefon je strpljivo treptao. Dejtona se vraća na posao, i ostavlja Maksinu da se pita zašto rastafarijanske sklonosti ka nekim drogama kod nje izazivaju asocijacije na Horsta. Sem ako joj Horst nije nekako u mislima, a ona ne može reći da jeste, ili bar nije mnogo, i nije predugo.

Horst. Proizvod četiri generacije američkog Srednjeg zapada, emotivan kao silos za žito, fatalno privlačan kao motor harli-dejvidson motocikla, neizbežan (nek joj bog pomogne) kao autentični *Mejd rajt* restoran kada nastupi glad, Horst Lefler ima redak dar da gotovo besprekorno pogađa kako će se berzanske robe širom sveta ponašati, davno pre nego što one same to znaju, tako da je zgrnuo brdo para JOŠ pre nego što se Maksina pojavila u njegovom životu, pa je onda to brdo samo narastalo, dok je on pokušavao da održi nekakvu zakletvu koju je izgleda položio kada mu je bilo trideset, da novac troši jednako brzo kako ga stiče i da luduje dokle god izdrži.

„Dakle... je l' alimentacija korektna?“, upitala je Dejtona, drugog dana na poslu.

„Nema alimentacije.“

„Molim?“, ozbiljno se i dugačko zagledala u Maksinu.

„Nešto ti treba?“

„To je najluđa od tih vaših ludih belачkih priča koje sam u životu čula.“

„Treba malo više da se krećeš među ljudima“, slegnula je ramenima Maksina.

„A ti imaš problema što čovek voli da se zabavlja?“

„Naravno da nemam, život je zabava, je li, Dejtona, i Horst se sa tim slagao, ali je zato mislio da je i brak zabava, pa, tu smo shvatili da imamo drugačije poglede na život.“

„A ona se beše zvala Dženifer, je li?“

„Mjurijel.“

A tada je već – pošto u veštine sertifikovanog istraživača prevara spada i sklonost ka otkrivanju skrivenih obrazaca ponašanja – Maksina počela da se pita... nema li Horst možda sklonost ka ženama sa imenom kao jeftine cigare, ima li možda u Londonu neku Filipu Fili Blant sa kojom se krišom futsuje, nekakvu zanosnu azijsku arbitarkinju po imenu Roi-Tan, u čeongsamu, sa jednom od onih malih frizura... „Ali nećemo sad o tome, jer Horst je prošlost.“

„Aha.“

„Ja sam dobila stan, on je naravno dobio ševrolet impalu pedeset deveto godište u savršenom stanju, ali eto vidiš opet počinjem da cvilim.“

„O, ja mislila da je to frižider.“

Dejtona je, naravno, anđeo pun razumevanja u poređenju sa Maksininom drugaricom Hajdi. Kad su prvi put sele da stvarno o tome porazgovaraju, Maksina se toliko raspricala da je čak i nju bio blam.

„I mene je zvao“, pretvarala se Hajdi da joj je izletelo.

Dobro. „Šta, Horst? Zvao...“

„Hteo je da izađemo?“, oči preširoke za potpunu nevinost.

„Šta si mu rekla?“

Savršen jedan i po otkucaj srca, a onda: „Jao, Maksi, bože... Mnogo mi je žao?“

„Ti? i Horst?“ Delovalo je čudno, ali ništa više od toga, što je Maksina shvatila kao znak koji budi nadu.

Hajdi je međutim izgledala ljutito. „Neka mi bog oprost! Samo je o tebi pričao.“

„Aha. Ali?“

„Delovao je nekako odsutno.“

„Tromesečni LIBOR, garant.“

Mada se taj razgovor nastavio, za jedan radni dan, do prilično dugo u noć, Hajdina avantura se ne može meriti sa nekim prestupima iz srednjoškolskih dana o kojima Maksina zapravo i dalje mračno razmišlja – pozajmljena i nikada vraćena odeća, pozivi na nepostojeće žurke, Hajdino nabacivanje tipova za koje je znala da su kliničke psihopate. I tome slično. Kada su se zbog iscrpljenosti razišle, Hajdi se možda malo razočarala što je njena luda aferica prosto našla prirodno mesto među drugim epizodama dugovečne domaće serije, koja je počela još davno u Čikagu, gde su se Horst i Maksina pre svega i upoznali.

Maksina se, po nekom noćnom istražiteljskom zadatku, našla u baru zgrade Privredne komore, bar se zvao *Cerera*, a veličina točenih pića je tu odavno postala legendarna. Bila je akcija – i to na irski način, što bi trebalo da dovoljno govori. Naručite „koktel“, dobijete divovsku do vrha punu čašu, recimo, viskija, sa možda jednom ili dve kockice leda, a onda ekstra veliku konzervu soda-vode, pa onda i *drugu* čašu da to sve smešate. Maksina se nekako sporečkala s nekim lokalnim pajacom, o *Diloitu i Tušu*, koje je pajac, ispostavilo se Horst, uporno zvao *Šut i Toalet*, i kada su to raspravili, Maksina nije bila sigurna može li uopšte da stoji, a kamoli da se vrati u hotel, tako da ju je Horst ljubazno otpratio do taksija pa joj izgleda ubacio i vizitku. Pre nego što je stigla da se izbori sa mamurlukom, on je bio na telefonskoj vezi i uvaljivao joj prvi od ispostaviće se mnogih zlosrećnih slučajeva prevare.

„Sestra u nevolji, nema kome da se obrati“, i tako dalje, Maksina je pala na žvaku, a i nastaviće da pada, prihvatila je slučaj, prilično jednostavnu pretragu imovinskog stanja, rutinske izjave, gotovo je sve zaboravila sve dok jednog dana nije otvorila *Post* ŠOKANTNO! SERIJSKA UDAVAČA OPET U AKCIJI, MUŽIĆ NE ZNA ŠTA ĆE.

„Piše da se ovako već šesti put oparila“, zamišljeno će Maksina.

„Šesti put, koliko mi znamo“, klimnuo je glavom Horst. „To tebi ne predstavlja problem, je li?“

„Uda se za njih i onda...“

„Nekim ljudima brak prija. Sigurno je bar za nešto dobar.“
Čoveče.

A zašto, zapravo, praviti spisak? Od izdavaoca čekova bez pokrića, preko artista u francuskom zaokruživanju do dramatičnog peglanja računa zbog kojih bi se njeni detektori za odmazdu zakucali u crvenom kraju skale, koji kaže zaboravi ali nikad ne oprost i pre ili kasnije se završava krivičnim delom, ali je ipak svaki put slučajeva prihvatila. Zato što je to bio Horst. Jebeni Horst.

„Evo imam još nešto za tebe, ti si Jevrejka, je li?“

„A ti nisi?“

„Ja? Luteran. Samo ne znam koja sorta, pošto se stalno menjaju.“

„A moje poreklo je bitno zato što...“

Kašrut prevare u Bruklinu. Izgleda da je ekipa gorila, lažnih mašgičima to jest stručnjaka za košer išla po kraju i izvodila „blic inspekcije“ raznih dućana i restorana, prodavala im vrlo fensi sertifikate za izlog dok im je preturala po inventaru i na sve udarala šatro hečšere ili košer oznake. Besni psi. „Meni to pre zvuči kao reketiranje“, kaže Maksina. „Ja samo pregledam poslovne knjige.“

„Mislio sam da ćeš možda imati sklonosti.“

„Probaj kod Mejera Lanskog – ne, čekaj malo, on je mrtav.“

Dakle... nekakav luteran, znači. Mnogo rano da se pojave problemi zbog izlaska sa jednim *šegecom*, naravno, ali ipak, šta da se radi, eto spominje se inoverstvo. Kasnije, duboko u prvom romantičnom zanosu, Maksina će čuti poneku suludu – za jednog Horsta – priču o prelasku na judaizam. Prilično ironično da se „Ješa“ rimuje sa „Biće keša“. Na kraju je Horst saznao za neophodne preduslove, kao što su učenje hebrejskog i obrezivanje, zbog čega mu je oduševljenje predvidljivo splaslo. A to je Maksini bilo skroz okej. Ako je univerzalno prihvaćena

istina da se Jevreji ne bave prozelitizmom, Horst je zasigurno bio i jeste jasan argument za to.

U nekom trenutku ponudio joj je konsultantski ugovor. „Stvarno bih mogao da te iskoristim.“

„Hej, kad god poželiš“, malo vedre kolegijalne šale će se međutim ovog puta pokazati sudbonosno. Kasnije, u braku, mnogo je više pazila na jezik, pa je na kraju vladala gotovo potpuna tišina dok je Horst mračno sedeo i kuckao u *Lavbaksu*, verzija 6.9, aplikaciji za unakrsne tabele koju je našao u prodavnici *Softver itd.* na posebnom sniženju, sabirajući svote u rasponu od prilične do pozamašne koje je potrošio sa jednim ciljem da Maksina učuti. Da bi dodatno sam sebe mučio, onda bi otvarao funkciju koja izračunava koliki su mu troškovi po ostvarenom minutu ćutnje. Aaaaah! Kakav bedak!

„A kad sam jednom shvatila“, iznosila je Maksina problem Hajdi, „da će mi on dati sve što poželim, samo ako dovoljno kukam? samo da bih začepila? pa, tako je, šta ja znam, za mene nestala romansa.“

„Pošto si rođena da kukumavčiš, postalo ti je previše lako, shvatam“, gugutala je Hajdi. „Horst je baš slabić. Klipan jedan aleksitimični. To uopšte nisi provalila kod njega. Ili tačnije, provalila si...“

„...provalila sam prekasno“, uskače Maksina u refren. „Da, Hajdi, a ipak uprkos svemu ponekad gotovo poželim da u životu opet imam nekog tako predusretljivog.“

„Znači, hm, hoćeš njegov broj? Horstov?“

„Imaš ga.“

„Ne, hm, htela sam ja tebe da pitam.“

Odmahuju glavom jedna drugoj. Maksini ne treba ogledalo da bi znala da izgledaju kao dve izopačene starice. Nije lako na to se navići, pošto su im uloge obično malo glamuroznije. U nekom trenutku, na početku njihovog prijateljstva, koje traje oduvek, Maksina je shvatila da ona u tom prijateljstvu nije

Princeza. Nije ni Hajdi, naravno, ali Hajdi toga nije bila svesna, zapravo je verovala da jeste Princeza i štaviše je tokom godina počela da veruje da je Maksina Princezina malo manje privlačna Šašava pratilja. Koja god trenutno priča da je u fazonu, Princeza Hajdrofobija je uvek glavna ženska, dok je leđi Maksipad pričljiva subreta, marljiva, praktični vilenjak koji dođe dok Princeza spava, ili, još tipičnije, dok Princeza ima preča posla, pa pozavršava stvarne poslove princezovanja.

Verovatno je pomoglo što su obe poreklom bile iz Istočne Evrope, jer su se čak i u to doba na Gornjoj zapadnoj strani još mogla sresti izvesna davnašnja unutarjevrejska trvenja, od kojih je možda najmanje prijatna razlika između Hohdojča i Aškenazija. Znalo se za majke koje kidnapuju i vode svoju nedavno odbeglu decu dole u Meksiko zarad brzinskog razvoda od mladića sa karijerom koja obećava na berzi ili u medicini, ili od zanosnih kriški, sa više pameti od tipa za koga su mislile da se udaju, čija je fatalna mana da potiču iz pogrešnog zakutka dijaspore. Nešto slično se zapravo desilo Hajdi, čije je prezime Čornak pozivalo na svakojake uzbune, mada stvar nije baš došla do aviona. U toj pustolovini je praktični vilenjak bio i posrednik a onda i nosač koferčeta, pošto je od Štrubelovih iscedila svotu znatno veću od one koju su bili spremni da odvoje za potkupljivanje Hajdi, male poljske drskače. „Zapravo galicijske, ne poljske“, primetila je Hajdi. To za nju nije bilo pitanje savesti, čega se Maksina bojala, pošto se ispostavilo da je Ivan Štrubel jedan nesposobni šmokljan, koji je živio u refleksivnom strahu od sopstvene majke, Helvecije, čije je pravovremeno pojavljivanje tog dana u apartmanu kod Sent Džona i osorno raspoloženje sprečilo Ivana da se dalje nabacuje samoj Maksini, eto koliko je on uopšte imao ozbiljne namere prema Hajdi. Mada, Maksina nije Princezi ispričala detalje o perfidnosti mladog Štrubela, već je sve svela samo na: „Mislim da te uglavnom doživljava kao način da pobegne od kuće.“ Hajdi nije bila ni izbliza očajna

koliko je Maksina očekivala. Sedele su u njenoj ogromnoj kuhinji i brojale pare Štrubelovih, jele sendvič sladolede i cerekale se. Kasnije je povremeno, pod uticajem različitih opijata, Hajdi ponovo propadala u jecavo: „On je bio ljubav mog života, ta zla zadržta žena nas je uništila“, a Šašava pratilja je uvek bila pri ruci sa duhovitom opaskom kao na primer: „Pomiri se sa sudbinom dušo, mama ima veće sise.“

Sve je to ipak ostavilo posledice na neke delove Hajdinog duha – zato što je gospođa Štrubel možda tek uzgredno zapretila meksičkim razvodom, na primer, Hajdi se muči sa španskim jezikom kao Bob Barker dok vodi izbor za mis univerzuma. Pitanje jezika se onda prelilo i u druge oblasti. Hajdi je *echt* latino devojku izgleda zamišljala kao Natali Vud u *Priči sa zapadne strane* (1961). Nije bilo svrhe isticati, što je Maksina radila veoma često i sa sve manje strpljenja, da Natali Vud, rođena kao Natalija Nikolajevna Zaharenko, ima malčice rusko poreklo, a naglasak u tom filmu joj je bliži ruskom nego portorikanskom.

Šmokljan je otišao za pripravnika na Volstritu i do sada je verovatno zamenio već nekoliko žena. Hajdi, kojoj je laknulo što je ostala solo, posvetila se akademskoj karijeri, pa je nedavno postala profesorka popularne kulture na Gradskom koledžu.

„E tada si mi stvarno spasla kožu“, vedro će Hajdi, „nemoj da misliš da ti nisam većito zahvalna.“

„Pa nisam imala izbora, ti si uvek mislila da si Grejs Keli.“

„Pa, mislila sam. Mislim.“

„Ne govorim o karijeri Grejs Keli“, primećuje Maksina. „Samo, konkretno o Grejs Keli iz *Prozora u dvorište*. Iz doba kad smo gledale prozore u zgradama preko puta.“

„Sigurna si u to što kažeš? Znaš ko si onda ti?“

„Da, Telma Riter, ali možda i ne. Mislila sam da sam Vendel Kori.“

Tinejdžerske ludorije. Ako postoje uklete kuće, onda mogu postojati i karmički hendikepirane stambene zgrade, a zgrada

koju su volele da špijuniraju zvala se Dezeret, i prema njoj je zgrada Dakota izgledala kao *Holidej in*. Maksina je otkako zna za sebe opsednuta tom zgradom. Odrasla je blizu mesta gde se ona i dalje nadvija nad komšilukom, gde pokušava da se prikrije kao samo još jedan tromi primerak velike višespratnice sa Gornje zapadne strane, dvanaest spratova i čitav blok pretećih detalja – spiralne stepenice za slučaj požara na svakom uglu, kule, balkoni, gargojle, zmijolika stvorenja sa kandžama i očnjacima od livenog gvožđa iznad ulaza i sklupčana oko prozora. U središnjem dvorištu diže se raskošna fontana, okružena stazom na kojoj dve dugačke limuzine mogu da čekaju upaljenih motora, sa dovoljno prostora za još rols rojs ili dva. Tu su dolazile filmske ekipe da snimaju dugometražne, reklame, serije, ispaljivale su ogromne količine svetla u nepomirljive čeljusti ulaza, tako da su svi u okolnim ulicama bili budni po čitavu noć. Mada Zigi tvrdi da jedan njegov drug iz razreda živi u toj zgradi, to je veoma daleko od Maksininog društvenog sloja, samo kaucija za garsonjeru u Dezeretu ide od 300.000 dolara pa naviše.

U nekom trenutku u srednjoj školi Maksina i Hajdi su dole na Kanalskoj kupile jeftine dvoglede pa su počele da vrebaju u Maksininoj sobi, ponekad i do posle ponoći, zurile su u osvetljene prozore preko puta, čekale su da se nešto desi. Svaka pojava neke ljudske prilike predstavljala je velik događaj. U početku je Maksini to bilo romantično, svi međusobno nepovezani životi koji se paralelno odvijaju – a kasnije je to doživljavala više, može se reći, na jedan gotski način. I druge zgrade su možda uklete, ali ova je sama po sebi delovala kao nešto neupokojeno, kameni zombi, što ustaje samo kada padne noć, pa se nevidljivo šunja gradom da izivi svoje skrivene porive.

Devojke su smišljale planove da se ušunjaju, pa da promišljenim ili možda nepromišljenim korakom dođu do kapije, sa *Šanelovim* torbama i prerusene u fensi haljine iz komisiona sa Istočne strane, ali nikad nisu stigle dalje od dugačkog, iscerenog,

vertikalnog pogleda irskog vratara koji drži spisak. „Nema nikakvih uputstava“, rekao bi i pažljivo slegnuo ramenima. „Dok ne dobijem crno na belo, razumete šta kažem“, pa bi im razdražljivo poželeo doviđenja, a kapija bi se uz zveket zatvorila. Kada se irske oči *ne* osmehuju, potrebna ti je bolja priča ili bar dobar par patika.

To je tako trajalo sve dok nije izbila fitness-pomama osamdesetih, kada je upravi Dezereta svanulo da bazen na gornjem spratu može da posluži kao jezgro fitness-centra, otvorenog za posetioce, i da to može biti izvor dobre dodatne zarade, pa su tako Maksinu napokon pustili da se popne – mada je kao gošća ili „članica kluba“ i dalje morala da uđe na pomoćni ulaz i da se penje teretnim liftom. Hajdi više nije htela da ima ništa sa tim mestom.

„Ta zgrada je prokleta. Primećuješ koliko rano zatvaraju bazen, niko ne želi da tamo ostane noću.“

„Možda samo uprava neće da plaća prekovremeno.“

„Čula sam da je drži mafija.“

„Kakva tačno mafija, Hajdi? I kakve to ima veze?“

Ispostaviće se, i te kakve.

4

Kasnije tog popodneva Maksina ima zakazano kod svog Kemoterapeuta, koji igrom slučaja sa Horstom deli viđenje tišine kao jedne od neprocenjivih dragocenosti na ovom svetu, mada možda ne baš na isti način. Šon radi u zgradi bez lifta blizu prilaza za tunel Holand. Biografija na njegovom sajtu neodređeno spominje lutanje po Himalajima i političko izgnanstvo, ali uprkos pozivanju na drevnu mudrost bez ovozemaljskih ograničenja, petominutna istraga otkriva da je Šon na istok putovao jedino međugradskim autobusom, iz svoje rodne južne Kalifornije u Njujork, i to ne pre mnogo godina. Nedovršeni đak srednje škole Lojcinger i manijakalni surfer koji je pretrpeo teške povrede glave od surferske daske dok je na nekoliko plaža postavljao rekorde za broj padova u sezoni, Šon je Tibetu najbliže prišao gledajući na TV-u Skorsezeov *Kundun* (1997). To što i dalje plaća ludački skupu kiriju za taj lokal u kome ima orman sa dvanaest istovetnih *Armanijevih* odela manje govori o duhovnoj autentičnosti, a više o, inače retkoj, lakovernosti Njujorčana koji mogu sebi da priušte njegove tarife.

Maksina sad već nekoliko nedelja dolazi na seanse i zatiče svog mladolikog gurua izbezumljenog zbog vesti iz Avganistana. Uprkos strastvenim apelima iz čitavog sveta, talibani već mesec dana dinamitiraju i granatiraju dve divovske statue Bude, njegove